

Некролог

Світлої пам'яті Михайла Івановича Шамаєва

24 вересня 2013 р. зупинилося серце видатного вченого та педагога, головного наукового співробітника відділу нейропатоморфології, заслуженого діяча науки і техніки, доктора медичних наук, професора Шамаєва Михайла Івановича.

Михайло Іванович Шамаєв народився 29 березня 1926 р. в м. Марганець Дніпропетровської області у родині лікарів. Пройшов Велику Вітчизняну війну. У 1949 р. закінчив лікувальний факультет Київського медичного інституту. М.І. Шамаєв працював з 1953 по 1961 р. асистентом кафедри нормальної анатомії Київського медичного інституту.

Розвиток нейрохірургії та реалізація наукових планів О.І. Арутюнова щодо фундаментальних досліджень і проблем цієї молоді галузі медицини зумовили необхідність створення підрозділу вивчення нормальної та патологічної анатомії та мікрохірургічної анатомії кровоносної системи головного і спинного мозку. Саме О.І. Арутюнов у 1961 р. запропонував М.І. Шамаєву створити й очолити лабораторію, що стала базою наукових досліджень, сприяла вдосконаленню практичних навичок нейрохірургів, аспірантів, клінічних ординаторів. У 1958 р. М.І. Шамаєв захистив кандидатську дисертацію, згодом (1970 р.) отримав вчене звання старшого наукового співробітника.

В Інституті нейрохірургії працював з 1961 р. на посадах: керівника лабораторії культивування тканин (1961–1967), старшого наукового співробітника відділу патоморфології (1967–1986), керівника відділу нейропатоморфології (1986–2012).

На всіх етапах наукової діяльності Михайла Івановича цікавили найактуальніші проблеми нейрохірургії.

Багаторічні дослідження особливостей кровопостачання гліальних пухлин головного мозку, які здійснював у 60–70-ті роки минулого століття М.І. Шамаєв з використанням ін'єкційних і спеціальних гістологічних методик і методу макро-мікроскопії, були узагальнені у численних наукових публікаціях та докторській дисертації «Изменение мозговых сосудов при глиомах полушарий головного мозга (макро-микроскопическое исследование)» (1983).

У 1992 р. М.І. Шамаєву присвоєне звання професора зі спеціальності «патологічна анатомія».

М.І. Шамаєв був одним з унікальних фахівців в Україні, який володів методом макро-мікропрепарування структур нервової системи. В Україні ним створені наукові напрямки: мікрохірургічної анатомії нервової системи людини та топографічної і клінічної анатомії судинної системи. Створена лабораторія топографічної та мікрохірургічної анатомії нервової системи, де він особисто та під його керівництвом співробітники Інституту та аспіранти з інших нейрохірургічних закладів країни і світу (морфологи, нейрохірурги) вдосконалювали практичну майстерність з просторової анатомії центральної нервової системи (ЦНС).

М.І. Шамаєв вів активну навчально-методичну роботу, читав лекції і проводив заняття з аспірантами

та клінічними ординаторами Інституту, слухачами кафедри нейрохірургії Національної медичної академії післядипломної освіти. Завжди щедро ділився своїм досвідом, знаннями, виступаючи з доповідями на Все-союзних, міжнародних та інститутських конференціях і з'їздах. М.І. Шамаєв гідно представляв Українську школу нейропатоморфології на запрошення університетів міст Ізмір та Манісса (Туреччина), читав лекції з мікронейрохірургічної анатомії нервової системи (1997). М.І. Шамаєв був постійним консультантом судово-медичної експертизи щодо специфіки травм ЦНС.

Досвідчений педагог і вихователь, засновник напрямку з топографічної та мікрохірургічної анатомії нервової системи, професор М.І. Шамаєв зробив вагомий внесок у розвиток нейропатоморфології і підготовку медичних кадрів України.

Автор 195 наукових праць, серед них співавтор 6 монографій, трьох винаходів. Під його керівництвом виконано 9 докторських і 19 кандидатських дисертацій. Серед його учнів 2 член-кореспондента Академії наук України, 6 професорів — завідувачів кафедрами і відділами нейрохірургії. Він був членом вченої ради Інституту нейрохірургії, спеціалізованої вченої ради за фахом «нейрохірургія», Української та Європейської асоціації нейрохірургів, членом редакційної колегії двох журналів.

М.І. Шамаєв відзначений численними грамотами та подяками МОЗ України і дирекції Інституту. На-

городжений значком «Відмінник охорони здоров'я», почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України» (2001), грамотою Верховної Ради України (2005), Подякою Міністерства охорони здоров'я за «Вагомі досягнення у професійній діяльності та багаторічну сумлінну працю» (2005).

Секрет плідного наукового довголіття М.І. Шамаєва — відданість роботі, торжество істини та інтелігентність. Принциповість та колегіальність, ерудованість та життєстверджуюче почуття гумору Михайла Івановича у поєднанні з готовністю прийти на допомогу високо підносили його авторитет як пе-

дагога і вченого серед широкого кола лікарів різних спеціальностей, вчених та студентства.

Незважаючи на тривалу тяжку недугу, Михайло Іванович випромінював оптимізм і відданість обраній справі та рідній установі.

В нашій пам'яті Михайло Іванович Шамаєв залишиться інтелігентною, порядною, ерудованою людиною, висококваліфікованим фахівцем — анатомом, топографом, патоморфологом, науковцем й наставником.

Висловлюємо глибоке щире співчуття рідним і близьким Михайла Івановича з приводу непоправної втрати.